

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 7598/2023
12.02.2025. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Мирјане Андријашевић, председника већа, Иване Рађеновић и Владиславе Милићевић, чланова већа, у парници тужилаца АА и ББ, обоје из ..., чији је пуномоћник Зоран Јеврић, адвокат из ..., против туженог „Wiener stadtsche osiguranje“ а.д.о. Београд, ради исплате накнаде из осигурање, одлучујући о ревизији тужилаца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 4879/22 од 10.11.2022. године, у седници одржаној 12.02.2025. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија тужилаца изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 4879/22 од 10.11.2022. године.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Београду П 7174/19 од 12.04.2022. године, ставом првим изреке, одбијен је тужбени захтев тужилаца којим су тражили да се обавезе тужени да им на име накнаде по полиси животног осигурања број ... исплати (што је услед очигледне омашке у писању пропуштено да се наведе) износ од 10.386.620,00 динара са законском затезном каматом од 27.04.2016. године до исплате. Ставом другим изреке, одлучено је да свака странка сноси своје трошкове парничног поступка.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж 4879/22 од 10.11.2022. године, ставом првим изреке, одбијена је као неоснована жалба тужилаца и потврђена првостепена пресуда. Ставом другим изреке, одбијен је захтев туженог за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужиоци су благовремено изјавили ревизију због битне повреде одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Врховни суд је испитао побијану пресуду на основу члана 408. Закона о парничном поступку – ЗПП („Службени гласник РС“, бр.72/11 ... 10/23 – други закон) и утврдио да ревизија тужилаца није основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју Врховни суд пази по службеној дужности. Нису основани ревизијски наводи у поступку пред другостепеним судом учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 407. став 1. тачка 3. у вези члана 374. став 1. ЗПП, јер је другостепени суд оценио све битне наводе жалбе.

Према утврђеном чињеничном стању, тужиоци су родитељи сада пок. ВВ који је преминуо ..2014. године (док је био на раду у Белорусији). Њихов син је био осигуран код овде туженог „Wiener stadtsche osiguranje“ а.д.о. Београд од стране свог послодавца „Systec Eng“ ДОО по основу осигурања лица од последица несрећног случаја (укључујући и смрт), по полиси бр. ... од 29.12.2011. године (са трајањем осигурања од 01.01.2012. године до 01.01.2017. године). Уговорена накнада износила је: за случај инвалидитета 100% 20.773.240,00 динара, а за случај смрти услед незгоде 10.386.620,00 динара (колико тужиоци траже тужбеним захтевом). Саставни део уговора о осигурању су Општи услови за осигурање лица од последица несрећног случаја (незгоде) и Допунски услови за осигурање радника од последица несрећног случаја (незгоде). Након смрти осигураног лица ВВ корисници накнаде из осигурања из полисе су овде тужиоци као његови наследници –по основу решења о наслеђивању Основног суда у Брусу - Судска јединица Александровац О 4515 од 17.03.2016. године. Према страначком исказу тужиоца АА, након смрти сина, одлазио је са полицијом у стан у коме је он пронађен мртав.

Према извештају експерта Државног комитета за судске експертизе Републике Белорусије - Управа за Гомељску област- Жлобинско међурејонско одељење од 13.01.2015. године (након обављене судско-медицинске аутопсије леша сина тужилаца у периоду од 24.12.2014. године до 13.01.2015. године) и закључку експерта Одељења судско хемијских експертиза (након судскомедицинске физичко-хемијске експертизе крви и урина) од 06.01.2025. године, смрт је наступила ...2014. године услед механичке асфиксије као последица притиснутости органа врата омчом при вешању. Уочене повреде на врату, предњем трбушном зиду и горњим екстремитетима у виду резова (насталих услед дејства неког резног предмета или више предмета) и огреботина (начињених оштром ивицом тврдог предмета) које одговарају времену настанка (мање од 24 часа пре наступања смрти) нису у директно узрочно-последичној вези са наступањем смрти. У крви и урину није нађен етил-алкохол.

Дана 13.04.2016. године, тужиоци су се обратили туженом захтевом за исплату накнаде из осигурања тврдећи да се догодио осигурани случај - смрт њиховог сина услед несрећног случаја – незгоде дана ...2014. године у Белорусији (с позивом на извештај с аутопсије њиховог сина). Дана 26.07.2016. године, тужени се изјаснио да није у могућности да утврди правни основ за исплату накнаде из осигурања, с обзиром на то да у оквиру тражене документације и даље од тужилаца није добијен извештај надлежне институције којим се јасно прецизира да је смрт њиховог сина квалификована као убиство или самоубиство, од које квалификације директно зависи право тужилаца на накнаду из осигурања. Дана 07.10.2017. године, тужиоци су се поново обратили туженом захтевом за исплату уговорене накнаде из полисе осигурања тако што су уз захтев, поред раније достављеног закључка експертизе из Белорусије, доставили и реобдукциони записник ВМА - Одељења за судску медицину од 12.03.2015. године.

Према мишљењу судског вештака за област судске медицине др Ивице Милосављевића од 12.03.2015. године (који је радио реобдукцију тела сина тужилаца), његова смрт је насилна, а наступила је услед вешања. Вештак је изразио одређене сумње у погледу порекла смрти (убиство или самоубиство), с могућношћу да су у настанку смрти учествовала и друга лица, с позивањем на неке делове обдукционог налаза. То се односи на велики број секотина на обе руке и обе стране врата, па и на трбушном зиду (установљених током обдукције), које по мишљењу вештака када су на једној страни тела, супротној од руке којом се жртва служи, уобичајено указује на претходне покушаје који претходе чину самоубиства у овом случају и изазивају оправдану сумњу тим пре што секотине на десној подлактици имају и два правца пружања. С друге стране, сумњива околност је и то да на левој подлактици постоје два ињекциона убода (установљена током реобдукције) очигледно свежа, која наводе на сумњу на употребу неког краткотрајног наркотичког средства. На обдукцији, обдуценти су хемијско-токсиколошки анализирали само алкохолисаност покојника која није доказана, док анализа на злоупотребу наркотичких и опојних средстава није извршена, а на реобдукцији накнадна хемијско-токсиколошка анализа није била могућа. Саслушан пред првостепеним судом, судски вештак је навео да није спорно да је смрт сина тужилаца наступила вешањем, али да се с обзиром на целокупни налаз (ране и посекотине, два ињекциона убода, одсуство токсиколошке анализе и др.) не може ни на који начин тврдити да је смрт покојног самоубилачког порекла, већ има више доказа који указују да су учествовале и друге особе.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је одбио тужбени захтев с позивом на члан 9. тачка 1. Закона о осигурању, члан 380. став 1. Закона о облигационим односима (ЗОО) и чланове 3., 11. и 23. Општих услова за осигурање лица од последица несрећног случаја (незгоде). Ово стога што тужиоци изведеним доказима нису доказали да је наступио осигурани случај (смрт услед незгоде) што на страни туженог створило обавезу да им као наследницима осигураног лица исплати уговорену накнаду из осигурања запосленог од последица несрећног случаја као вида неживотног осигурања. Тужиоци нису доказали тврдњу да је узрок смрти њиховог сина убиство, односно да су у чину смрти учествовала и друга лица, имајући у виду да се нису обраћали државним органима ради покретања кривичног или неког другог поступка, а утврђено чињенично стање упућује на закључак да је њихов син дана ..2014. године извршио самоубиство. Поред тога, потраживање тужилаца је застарело, јер је тужба поднета 18.11.2019. године по протеклу рока од три године из члана 380. став 1. ЗОО који је почео да тече од сазнања за смрт сина.

Другостепени суд је одбио жалбу тужилаца и потврдио првостепену пресуду, сматрајући да је потраживање тужилаца застарело. Додатна аргументација другостепеног суда је била да у конкретном случају нема места примени објективног рока од пет година из члана 380. став 2. ЗОО, јер су тужиоци сазнање о узроку смрти њиховог сина имали у време обраћања туженом захтевом 13.04.2016. године (у оквиру субјективног рока из члана 380. став 1. овог закона), а да нема места примени рока из члана 919. став 2. ЗОО, с обзиром да се односи на доспелост обавезе осигуравача.

Неосновано се ревизијом тужилаца побија другостепена пресуда због погрешне примене материјалног права.

Законом о осигурању („Службени гласник РС“, бр.55/04...116/13), који је био на снази у време закључења уговора о осигурању и смрти сина тужилаца, чланом 10. тачка 1.-19. прописане су врсте неживотних осигурања (односно чланом 9. Закона о осигурању важећег у време подношења тужбе) међу којима под тачком 1. осигурање од последица незгоде, укључујући и осигурање од повреда на раду и професионалних обољења (које покрива: 1. исплату уговорених осигураних сума, дела осигураних сума, односно накнаду уговорених трошкова и 2. исплату због последица повреде или оштећења здравља или због смрти путника).

Законом о облигационим односима (ЗОО), чланом 380. став 1. прописано је да потраживања уговарача осигурања, односно трећег лица из уговора о осигурању живота застаревају за пет, а из осталих уговора о осигурању за три године, рачунајући од првог дана после протекла календарске године у којој је потраживање настало. Ако заинтересовано лице докаже да до дана одређеног у претходном ставу није знало да се осигурани случај догодио, застаревање почиње од дана кад је за то сазнало, с тим да у сваком случају потраживање застарева код осигурања живота за десет, а код осталих за пет година од дана одређеног у претходном ставу (став 2.)

Чланом 897. ЗОО, прописано је да се уговором о осигурању обавезује се уговарач осигурања да плати одређени износ организацији за осигурање (осигуравач), а организација се обавезује да, ако се деси догађај који представља осигурани случај, исплати осигуранику или неком трећем лицу накнаду, односно уговорену своту или учини нешто другог. Кад се догоди осигурани случај, осигуравач је дужан исплатити накнаду или своту одређену уговором у уговореном року који не може бити дужи од четрнаест дана, рачунајући од када је осигуравач добио обавештење да се осигурани случај догодио (члан 919. став 1.); ако је за утврђивање постојања осигуравачеве обавезе или њеног износа потребно извесно време, овај рок почиње тећи од дана када је утврђено постојање његове обавезе и њен износ (став 2. овог члана). Осигурање живота може се односити на живот уговарача осигурања, а може се односити и на живот неког трећег (члан 946. став 1.); Исто важи и за осигурање од несрећног случаја (става 2. овог члана). Осигуравач се ослобађа обавезе из уговора о осигурању од несрећног случаја ако је осигураник намерно проузроковао несрећни случај (члан 951.). Уговором о осигурању за случај смрти или од несрећног случаја могу бити искључени из осигурања и други ризици (члан 953.).

Општим условима за осигурање лица од последица несрећног случаја (незгоде) туженог од 15.10.2008. године, регулисана су права и обавезе између уговарача осигурања и осигуравача по уговореним облицима осигурања и то за случај смрти, услед несрећног случаја, за случај трајног инвалидитета услед несрећног случаја, за случај пролазне неспособности за рад услед несрећног случаја и за случај нарушавања здравља које захтева лекарску помоћ услед несрећног случаја (члан 3.). Несрећним случајем у смислу ових услова сматра се сваки изненадни и од воље осигураника независни догађај који, делујући споља и нагло на тело осигураника, има за последицу његову смрт, потпуни или делимични инвалидитет, пролазну неспособност за рад или нарушење здравља које захтева лекарску помоћ (члан 6. став 1.). Искључене су све обавезе осигуравача ако је несрећни случај настао услед покушаја или извршења самоубиства осигураника из било каквог разлога (члан 11. став 1. тачка 6.) и услед доказане узрочне везе деловања наркотичких средстава или алкохолисаног стања осигураника. Корисник осигурања за случај смрти осигураника одређен је у полиси

осигурања (члан 17. став 1.); ако у полиси није другачије одређено корисницима осигурања за случај осигураникове смрти сматрају се лица наведена у тачкама 1.-4. став 2. истог члана. Потраживање из уговора осигурања од последица несрећног случаја застаревају у роковима предвиђеним Законом о облигационим односима (члан 23.).

И по оцени Врховног суда нису испуњени услови за исплату траженог новчаног износа, јер тужиоци као корисници осигурања (члан 17. став 2. тачка 3. Општих услова), на којима је био терет доказивања (члан 231. ЗПП), нису доказали да је наступио осигурани случај који је био предмет полисе осигурања у смислу члана 897. ЗОО и чланова 6. став 1. Општих услова за осигурање лица од последица несрећног случаја (незгоде) који су саставни део уговора о осигурању, односно нису доказали да је смрт њиховог сина последица несрећног случаја.

У конкретном случају, ради се о тзв. неживотном осигурању (осигурање од последица несрећног случаја односно незгоде) из члана 10. тачка 1. Закона о осигурању („Службени гласник РС“, бр.55/04 ... 116/13), који је био на снази у време закључења уговора о осигурању и смрти сина тужилаца. За наступање обавезе уговорача да исплати осигуранику или неком трећем лицу накнаду, односно уговорену своту, корисник осигурања мора да докаже да је наступио догађај који представља осигурани случај (члан 897. ЗОО). Према утврђеном чињеничном стању, син тужилаца (корисник осигурања) био је осигуран код туженог као осигуравача од стране свог послодавца као уговорача осигурања по основу осигурања лица од последица несрећног случаја (укључујући и смрт), по полиси од 29.12.2011. године, са трајањем осигурања од 01.01.2012. године до 01.01.2017. године, са уговореном накнадом за случај смрти услед незгоде 10.386.620,00 динара (колико тужиоци траже тужбеним захтевом). Саставни део уговора о осигурању су Општи услови за осигурање лица од последица несрећног случаја (незгоде) и Допунски услови за осигурање радника од последица несрећног случаја (незгоде). Смрт сина тужилаца наступила је ..2014. године услед вешања што је утврђено обдукцијом (од стране надлежних органа Белорусије где се син тужилаца налазио у време смрти) и реобдукцијом (обављеном на ВМА у Србији од стране независног судског вештака). Није било доказа да је, након извршене обдукције леша сина тужилаца, пред надлежним органима Белорусије (где је смрт наступила) покренут предкривични или кривични поступак против било ког лица, што и по ставу Врховног суда упућује на закључак да није било сумње надлежних органа у погледу порекла његове смрти односно да је самоубилачког карактера.

Супротно наводима ревизије, иако је обдукцијом утврђено постојање и резова, огреботина и секотина на другим деловима тела сина тужилаца, а реобдукцијом и постојање два ињекциона убода, није се могао извести поуздан закључак о неком другом узроку смрти осим оног на који су се позивали обдуцент и реобдуцент у својим налазима (смрт услед вешања). Сумње судског вештака (који је вршио реобдукцију) у датом мишљењу у погледу порекла смрти сина тужилаца (убиство или самоубиство) и указивање на могућност да су у чину смрти сина тужилаца учествовала и друга лица, нису од утицаја на другачију одлуку. Ово стога што је исти судски вештак у свом мишљењу (чији је састави део обдукциони записник) указао на могуће претходне покушаје самоубиства код сина тужилаца наводећи да велики број секотина на обе руке и обе стране врата, па и на трбушном зиду, које су на једној страни тела, супротној од руке којом се жртва служи, уобичајено указује на претходне покушаје

који претходе чину самоубиства у овом случају. Код изнетог, доцније искључивање самоубиства као порекла смрти (приликом саслушања пред првостепеним судом) заправо указује на промену мишљења вештака која није поткрепљена новим доказима у односу на оне којима је располагао у време давања мишљења.

Осим тога, неосновано се ревизијом напада правилност оцене приговора застарелости потраживања тужилаца. Према утврђеном чињеничном стању, смрт њиховог сина наступила је ..2014. године, док је тужба поднета 18.11.2019. године. И по оцени Врховног суда, тужба је поднета по протеклу субјективног рока од три године из члана 380. став 1. ЗОО, који се код неживотног осигурања рачуна од првог дана после протекла календарске године у којој је потраживање настало. У конкретном случају овај рок је почео да тече 01.01.2015. године, а истекао је 01.01.2018. године. Тужиоци су сазнање о узроку смрти свог сина (услед вешања) стекли у току трајања наведеног рока, а најкасније у време обраћања туженом са захтевом од 13.04.2016. године за исплату накнаде из осигурања. Наиме, мишљење судског вештака - реобдуцента од 12.03.2015. године, потврдило је тачност закључка обдуцента да је смрт наступила вешањем (узрок смрти), док су сумње вештака у погледу порекла смрти осигураног лица (убиство) остале само на нивоу сумње у одсуству других релевантних доказа. Стога је правилно становиште другостепеног суда да нису испуњени услови ни за примену рока од пет година из члана 389. став 2. ЗОО који код неживотног осигурања тече од дана сазнања да се осигурани случај догодио, а који се примењује само онда када заинтересовано лице докаже да се осигурани случај догодио, што би овде била смрт услед незгоде (у ком случају би субјективни рок, и кад би се рачунао од 13.04.2016. године, истекао до подношења тужбе), коју тврдњу тужиоци нису доказали.

Осталим наводима ревизије се напада правилност утврђеног чињеничног стања, што не може бити ревизијски разлог (члан 407. став 2. ЗПП).

На основу члана 414. став 1. ЗПП, Врховни суд је одлучио као у изреци.

**Председник већа – судија
Мирјана Андријашевић, с.р.**

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић